

PE MARGINEA UNUI GLOSAR DIALECTAL. Atestări „involuntare” (II)¹

IULIA MĂRGĂRIT

1. Pentru faptele de mai jos, identificate în *Glosar din Țara Hațegului* de Ar. Densușianu [= GȚH], și grupate sub numele „atestări «involuntare»”, am reluat, de fapt, titlul unui articol apărut în 2011². Am reactivat vechea titulatură pentru valabilitatea definiției „termeni colaterali, prin raportare la corpusul corespunzător, în sensul că aceștia apar, exclusiv, în glosări ori în citate” (Mărgărit 2011: 27). Cu alte cuvinte, dintr-un motiv sau altul, nu au fost incluși în inventarul propriu-zis. Decizia a aparținut autorilor, ca în cazul *Gl. reg.*, sau autorului, ca în cazul de față. Evident, Ar. Densușianu a avut intenția de a semnala cuvintele emblematică pentru ținutul său natal – Țara Hațegului, motiv pentru care a operat o anumită filtrare, în cele din urmă subiectivă, deoarece a lăsat deoparte tot ceea ce a considerat că este cunoscut, adică ceea ce el însuși cunoștea foarte bine. Cititorul nefamiliarizat cu graiul acestui „colț de miazăzi al Transilvaniei” (GȚH: 84), la parcurgerea materialului, în glosele lexemelor-titlu, întâlnește arhaisme, regionalisme pentru a căror descifrare i-ar mai trebui un dicționar sau, cel puțin, un glosar similar.

2. În cele ce urmează, prezentăm o listă alfabetică nonexhaustivă a unor astfel de cuvinte, împreună cu definițiile din care au fost extrase, uneori la limita dintre glosă și citat:

ai s.v. *aiuș* „ai sălbatic, ceapa ciorii, ce crește în ogoare, vitele o mănâncă bucuros, dar laptele de la vacile care m[an]âncă *aiușu* capătă mirosul greu al plantei” (GȚH: 85)³. Mai adăugăm un fapt evident că *aiuș*, în raport cu *ai*, constituie un derivat analizabil tocmai prin baza respectivă și un altul știut că, la rândul lui, *ai* „usturoi”, moștenit din lat. *allium*, a cunoscut și mai cunoaște încă o circulație limitată în Transilvania. DA indică 3 atestări pentru *ai* (Șincai, Hr., HEM: 598, *Doine*: 76, fără să valorifice GȚH).

argințită s.v. *șiclu* „lamină subțire de aur sau de argint, hârtie aurită sau *argințită*” (p. 169), participiu al verbului *arginți* „a polei, a sufla cu argint”, var.

¹ Numărul de ordine se explică prin faptul că deja am publicat *Atestări „involuntare”*, dar fără marcă numerică. Atunci când am realizat articolul, după lectura volumului *Glosar regional* [= *Gl. reg.*] de V. Arvinte, D. Ursu, M. Bordeianu [1961], nu bănuiam că va urma o întreprindere similară. Am apelat la numerotare pentru a sublinia continuitatea problematicii.

² *Atestări „involuntare”*, în „Fonetica și dialectologie”, XXX, p. 27–33.

³ Întrucât este vorba de o singură sursă, în continuare, ne limităm la indicarea paginii.

înv. pentru *arginta*, acesta din urmă, inclus în LB, atestat în *Psaltire* (1651) și la Frâncu–Candrea, R., 191. Nu figurează în DA cu atestarea din GȚH;

boană s.v. *pigol* „iau *boană de boană* sau puțin câte puțin” (p. 164); s.v. *cucuruz(i)* „știulei cu *boanele* pe ei” (p. 121), cu înțelesul „*boabă*”, germanism în Transilvania” < *Bohne* (v. DA s.v. 2.). În dicționarul-tezaur, cuvântul apare cu o unică atestare (HEM: 1531), tot din Hațeg, fără să fie menționat GȚH;

borbonele „bobițe de fructe, cu această formă” s.v. *turtea* „*borbonele* de jneapăn care servesc și pentru a parfuma în casă, puindu-le pe jeratic” (p. 172), absent din dicționare, în general, din DA, în mod special;

bostan „dovleac” s.v. *curcubete* (p. 121); s.v. *tambură* „un fel de supă care se face, punându-se făină de sâmburi de *bostan* în apă fiartă, care apoi se toarnă peste pâine sfâr[â]mată și se mănâncă” (p. 170), cunoscut în Moldova și Transilvania (LB), după DA s.v. 1., 2., fără valorificarea înregistrării din GȚH;

brușos „cu bulgări, bolovani” s.v. *bordos* „*brușos*, gronțuros” [d. cale, drum, arătură] (p. 89), inclus în DA pe baza unei singure atestări;

calindroi s.v. *coldan* „calic, *calindroi*, haimana” (p. 119), cu înțelesul „ștregar, haimana”, atestat pentru Moldova și Muntenia, iar cu cel de „calic” pentru Năsăud (v. DA), semnalarea din GȚH nefiind citată;

călcătură „epilepsie” s.v. *ghială* sau *dială*, în locuțiuni, „du-te-n ghială «= du-te-n nevoie, la dracu!»”, averea-i ghială = nevoie, stropșeală, *călcătură (epilepsie)*” (p. 155), inclus în LB, H, XVII (Făgăraș), *Șez.*, II: 185 (Mold.), Reteganul P., V: 10, *Doine*: 6, fără atestarea din GȚH în DA;

călcâiul pâinii „colț, coltuc de ...” s.v. *donț* (p. 122), în DA cu 2 atestări, una pentru Moldova și alta pentru Transilvania, consemnarea din GȚH lipsind;

călțuni „un fel de ciorapi” s.v. *cioci* „*călțuni* de pănură, mai ales la copiii mici” (p. 93), în DA, cu atestări pentru Transilvania, cu precădere, din mai multe surse, în afară de GȚH;

cătărigi „catalige” s.v. *piciorang* „lemne cu un cârlig la capătul de jos în care umblă uneori pe sate, când e noroiu mare, pe alte locuri se zic *cătărigi*”, după DA, răspândit în Moldova și în Bihor, fără menționarea GȚH;

cinflor „graur” s.v. *pișcănfloare*⁴ „specie de graur galben, cu aripi negre, numit și *cinflor*” (p. 164);

clăcășie „stare, condiție de clăcaș” s.v. *chisâm* „sumă anuală de bani ce, în timpul *clăcășiei (obăgiei)*, trebuia s-o plătească clăcașul proprietarului pentru zilele de muncă [neefectuate]” (p. 92), cuvânt absent din dicționare;

corfă s.v. *targă* „coș, *corfă*, paner” (p. 170), după DA, cunoscut în Transilvania și Mușcel, în afara atestării din GȚH;

cotoi „motan” s.v. *cotoc* „pisoi, *cotoi*” (p. 120), larg răspândit, în afară de Trans. (v. DA);

⁴ Atât în DA, s.v. *cinflor*, cât și în DLR s.v. *pișcănfloare* apare aceeași glosă „grangur”, diferită de GȚH, dar neesențială pentru discuția de față.

covată s.v. *rusuroni* „pâine ce se face din răzăturile de pe *covata* în care s-a frământat aluatul” (p. 167), răspândit prin Bucov. și Mold., de unde a pătruns și în nordul Trans. (v. DA s.v.);

fiertură „ciorbă, supă (cu și fără carne) s.v. *păzitură* „fiertură, legume” (p. 164);

foale „burtă, abdomen” s.v. *vârlugă* „specie de pește, fără solzi, cafeniu închis pe spate, pe *foale* gălbui” (p. 173); s.v. *flămânzare* „moalele foalei dintre coaste și șold” (p. 154), consemnat pentru Transilvania (v. DA), dar fără GȚH;

gălăgi „a face gălăgie” s.v. *tocorez*, ~-ează „bărbat sau femeie care gălăgesc mereu și care nu pot ține secretul” (p. 171); s.v. *spârdăi*, *spârdăiesc* „gălăgesc, vorbesc verzi și uscate” (p. 169); s.v. *sporojesc* „vorbesc mult, gălăgesc”, cu o unică atestare în DA, pe baza DICȚ;

gheață „grindină” s.v. *țidie* „neauă sau *gheață* mărunță ce merge pe râu și care, când sloii sunt mai mărișori, se face zai” (p. 171), inclus în DA pentru Trans. și Bucov., cu o unică atestare (Marian, *Nunta*: 787);

hiribă „hrib” s.v. *pitoancă* „*hiribă*, mânâtârcă” (p. 165), răspândit în Mold., Bucov., Trans. (DA), dar conform sursei citate, numai în formele *hrib*, *hirib*.

lădățuie „ladă mică, sertar” s.v. *lacră* ... „*lădățuie* de la masă sau scrin” (p. 158), conform surselor din DA, având curs în Mold. și Trans., dar fără GȚH;

legume „ciorbă, supă” (cu și fără carne) s.v. *păzitură* (p. 164) (v. *supra* s.v. *fiertură*).

limpede „neted(ă), fără asperități” s.v. *dădăuș* „*gheață limpede*” (p. 121) cu atestări, exclusiv, pentru Muntenia și Moldova (v. DA s.v.);

mâniecios s.v. *dăcos* „ranchiunos; *mâniecios*; răutăcios” (p. 121), absent din dicționare;

mofluz s.v. *pilug* „a rămas *mofluz*, *pilug* «și-a pierdut averea»” (p. 164);

nea(uă) „zăpadă” s.v. *țidie* (v. *supra* s.v. *gheață*);

nesucces „insucces” s.v. *bâc* „se aplică [atunci] când cineva se bucură de nesuccesul cuiva” (p. 87), cuvânt inexistent în dicționare;

obăgie „stare, condiție de (*i*)obag” v. *supra* s.v. *clăcășie*, consemnat în DLR pe baza unei singure atestări din Ialomița (*Când a venit Cuza, am scăpat de obăgie și de străpoarte* – GN, I: 203);

ori, *a-și veni în ori* s.v. *descebălui* „*a-și veni în ori*, a se deștepta din amețelă, din somn, din beție ...”, cunoscut în Trans., Mold., Ban., pe baza mai multor surse, dar fără GȚH;

păuni s.v. *chitesc* „a se găti, a-și face găteala, *a se păuni*” (p. 121), cuvânt inedit, ca și *păunit* adj. s.v. *chitit* „gătit, *păunit*” (p. 122);

pânzărie „pânză” s.v. *ujog* „pământul sau mătura făcută din *pânzărie* netrebuincioasă cu care se mătură cuptorul de cenușă înainte de a băga pâinea” (p. 172), semantism inedit;

pânzătură de masă „față de masă” s.v. *măsăriță* (p. 160), compus învechit și regional (v. DLR s.v. *pânzătură*), fără să figureze între surse și GȚH;

pepeși refl. [d. fructe] „a se bate, a se bătuci” s.v. *misculariu* „specie de pom, face fructe mici, cafenii și tari, care se pot mânca numai după ce *se pepeșesc*”

(p. 160), cuvânt inedit, DLR înregistrează *pepeșit* „turtit”, alături de *pepeș*, ambele atestate prin împrejurimile orașului Brașov;

pitușcă s.v. *pupurez* „pâine mică, *pitușcă*” (p. 166), derivat înv. și reg. (v. DLR s.v.);

prostogan s.v. *nătălog* „bădăran, *prostogan*, tont” (p. 162), cuvânt absent din DLR;

rociu s.v. *răcilă* „un fel de *rociu* sau mreajă cu care se prind peștii” (p. 164); s.v. *cristac* (p. 120), regionalism atestat în Mold. și în sudul Trans. (v. DLR s.v.);

rosură s.v. *julitură* „*rosură* de botină, de ham” (p. 158), după DLR, înv. și reg., atestat la S. Fl. Marian, Ins., 242;

sconat s.v. *născocor* „pretențios; fanfaron; îngâmfat”: *Nu te mai face născocor! Prea ești născocor!*, după DLR, specific Munteniei;

scurge refl. „a se vărsa” s.v. *răstocesc* „sec un râu, abătându-l în altă parte sau o mlaștină făcând-o *să se scurgă*” (p. 166), semantism învechit (v. DLR s.v. III.1.);

slaniță „leasă” s.v. *coșer* „*slaniță* de uscat poame” (p. 120);

smintișă „sămăchișă” (?) s.v. *mitică* „mâncare din smântână, unt și *smintișă*” (p. 161), cuvânt absent din dicționare;

sorliță s.v. *uligane* „*sorliță*, vultur” (p. 172), element regional, cu puține atestări (v. DLR);

stârvesc s.v. *putoresc* „lenevesc, stau fără lucru, *stârvesc*” (p. 166), cu o unică atestare: SDLR;

strămătură „fir desfăcut dintr-o țesătură” s.v. *stramă* (p. 170), absent cu acest sens din dicționare;

șinor s.v. *roit* „figurile de șinor ce se fac pe pulpa de sus, pe cioareci” (p. 167), element regional (v. DLR s.v.);

șireție s.v. *sclîpui* „scot, storc ceva de la cineva, cu vorbe sau cu vreo *șireție*” (p. 168); derivat rar., în DLR, cu 2 atestări (Mold., Trans.);

știulei „știuleți” s.v. *cotarcă* „coșeriu de grădele în care se ține păpușoiu pe *știulei*” (p. 120); s.v. *cucuruzi* „*știulei* cu boanele pe ei” (p. 121);

tâtâi refl. „a se bâlbâi” s.v. *tântăvesc* „bâlbâi, *tâtâi*” (p. 170), cuvânt inedit;

trăgulă „tîgvă cu ajutorul căreia se trage băutura din butoi” s.v. *tiușă* „plantă al cărei fruct se întrebuințează pe sate ca tîgvă sau *trăgulă*; *trăgula* însăși” (p. 171);

țârțăriță „măzărîche” s.v. *mielușei*, cunoscut în sudul Transilvaniei (v. DLR s.v.), nu figurează cu atestarea din GȚH;

ursoanie s.v. *babură* „urloiu se mai numește și capră sau *ursoanie* pe care iese fumul în pod la casele țărănești” (p. 86); cf. DLR *ursoaie*, fără semnalarea variantei din GȚH;

zărâncit „pipernicit” s.v. *șomâc* „om mic, *zărâncit*” (p. 169); s.v. *zepeticit* „*zărâncit*, mic și slab” (p. 173).

3. Atestările enumerate reprezintă mai multe categorii de fapte:

3.1. Cuvinte inedite, neintroduse încă în dicționare, cum sunt următoarele: *borbonele* s.f. pl., dim. de la *borboană*, împrumut din bg. *бърбона*, apropiat de

etimon nu numai prin semantism (v. *supra*), ci și prin formă, comparativ cu stadiul actual, rezultat în urma unei metateze: *broboană*. Lexemul, pentru conservarea formei etimologice și a semantismului primordial, este considerat specific ariei sudice (Mărgărit, *Vocab.*: 275), datorită poziției geografice a zonei. După cum rezultă din informația GȚH, împrumutul a cunoscut, încă din secolul al XIX-lea, o difuziune mai largă; ar putea să fie vorba de o mediere datorată graiurilor oltenești; *clăcășie*, derivat secundar de la baza *clăcaș* (< *clacă*), denumește condiția socială a țăranilor într-o anumită epocă. Din familia lexicală, grupată sub nucleul *clacă*, menționat în DA, lipsește derivatul semnalat și neînregistrat până în prezent în dicționare; *mâniecios*, derivat analogic, probabil după *supărăcios*, pe care îl dublează ca sens; *păuni*, cu part. adj. *păunit*, diferit prin conjugare și semantismul concret de parasinteticul *împăuna*. Verbul semnalat a apărut, probabil, pe baza unei comparații sugestive tocmai pentru a exprima acțiunea de împodobire ostentativă a cuiva, similară cu penajul special al păsării menționate. Derivatul verbal *pepeși* confirmă o situație din lexicul regional, creată prin fixarea împrumutului maghiar *pepeș* < *pépes* [d. fructe] „bătut, bătucit”, înregistrat în jurul Brașovului, împreună cu adj. *pepeșit*, cu o anumită evoluție de sens, întrucât definește particularitatea nasului în urma unui accident, prin cădere: *pepeșit* „turtit”, atestat în absența verbului corespunzător (v. DLR s.v.). Consemnarea verbului *pepeși*, exprimând acțiunea prin care un obiect rămâne marcat, dobândind o particularitate, completează familia lexicală și atestă consolidarea regionalismului în palierul dialectal; *prostogan*, variantă neatestată de la derivatul *prostonac* (v. DLR s.v. *prostănac*), ca rezultat al unei metateze: *prostocan* și a sonorizării velarei [c] > [g]; *smintișă* atestă cursul împrumutului, de origine sârbă, *sămăchișă* „lapte acru”, cu unele modificări fonetice în varianta hipercorectă refăcută, *sămătișă*: disimilare vocalică totală [ă] – [ã] > [ã]: *smătișă*. Prin contaminație cu *smântână* s-a creat o nouă variantă, *smintișă*, s.v. *mitică* „mâncare din unt, smântână și *smintișă*”; *tâtăi* „a bâlbâi”, cu part. *tâtăit*, probabil o formație onomatopeică s.v. *tântăvesc*, dacă nu chiar o variantă fonetică a acestuia. Alteori, este vorba numai de un semantism, ocultat în dicționare, prin nevalorificarea atestării. Astfel este cazul *pânzărie* „pânză”, prin dezvoltare de sens în sinonimie cu baza, în ciuda sufixului colectiv, *-ărie* prin care se analizează derivatul, ori *hiribă*, variantă morfologică inedită, în raport cu *hirib*, creat prin anaptixă (cf. *hrib*), prin refacere din pluralul acestuia sau *ursoanie*, absent în DLR, care a înregistrat numai *ursoaie* în temeiul înregistrării în Damé, T.

3.2. O categorie distinctă o constituie unitățile lexicale înregistrate cu una, două atestări în dicționare și, prin urmare, îmbogățite, sub acest aspect, datorită GȚH. Dintre acestea menționăm următoarele: *argințit*, ~-ă figurează numai în LB; *boană* s.f. pl. ~-e, atestat exclusiv în HEM; *călcâi*, ~-ul *pâinii*, consemnat în DA cu o atestare pentru Moldova și una pentru Transilvania; *cătărigi* „catalige”, menționat în DA pentru Moldova și Banat; *brușos*, ~-oasă – apare cu o atestare din Trans.; *gălăgi*, inclus în DA pe baza informației din DICT; *lădățuie* confirmat în

LB. Existența unor atestări unice ar putea pune sub semnul întrebării verosimilitatea și credibilitatea acesteia. O astfel de situație se întâlnește pentru *obăgie*, consemnat în Ialomița și confirmat în Hațeg ca modalitate de adaptare în vocabularul dialectal.

3.3. Unele dintre elementele astfel identificate figurează în DLR pentru o singură provincie; *sconat* „fanfaron” și *zărâncit* „pipernicit”, după DLR cu răspândire exclusiv în Muntenia. În aceste condiții, datorită atestărilor din GȚH, poate fi vorba de o arie de răspândire, de la început, mai largă sau de extensiune, ulterioară, prin infiltrare în timp și în alte zone. În aceeași situație sunt *sorliță* având curs doar în Bucovina sau *rosură* numai în Moldova, după DA. Evoluții similare pe baza aceluiași tendințe, restrângeri ori extensiuni ale unor fenomene sunt tot atâtea posibilități interpretative facilitate de informațiile unui glosar.

3.4. Alte atestări din aceeași categorie, nepreluate în DLR apar, în dicționarul-tezaur, ca învechite. O atestare în plus pentru *limpede* „neted”, *pânzătură*, *pitușcă*, *rosură*, *scurge*, *strămătură*, ar fi completat fericit tabloul difuziunii acestora în diacronie.

4. Faptele reperate în GȚH, incluse în definiția preexistentă „atestări «involuntare»”, pe care am formulat-o din punctul de vedere al interesului autorului față de anumite elemente lexicale, ar putea fi definite, totodată, „atestări indirecte”, dar din perspectiva lectorului. Semnalarea lor, indiferent de titulatura sub care s-ar întâmpla să fie grupate, a urmărit să atragă atenția beneficiarului asupra necesității de valorificare integrală a unei astfel de lucrări. După cum s-a putut vedea, lista termenilor stabilită de către autor este susceptibilă de completări după lectura „totală”. În cele din urmă, selectările, operate într-o etapă premergătoare pentru alcătuirea lucrării, se completează cu lexemele identificate într-o etapă ulterioară, la lectură, prin valorificarea acesteia, ca instrument de lucru, fiind la fel de prețioase. În fond, atestările „involuntare”, prin posibilitatea de recuperare, devin tot atât de valoroase, ca și cele impuse de voința autorului. Unda de reproș se adresează dicționarelor realizate după publicarea GȚH. Exploatarea restrictivă a cuvintelor-titlu constituie un neajuns pentru însuși scopul urmărit de operele lexicografice în cauză. Cea dintâi pierdere vizează elementele inedite, rămase în afara repertoriilor de cuvinte, pentru mai mult de un secol, apoi, pentru cele deja înregistrate, numărul atestărilor conservate în stadiul minim, de asemenea, prin inutilizarea informației din GȚH și, în sfârșit, calitatea inventarului unei lucrări cu profil lexicografic, din punctul de vedere al cuprinderii elementelor lexicale învechite sau regionale. Așadar, în cazul lucrărilor lexicografice de felul glosarelor dialectale, pledăm pentru valorificarea integrală a corpusului respectiv, în locul celei parțiale practicate. Cu alte cuvinte, în operația de valorificare să fie avute în vedere, alături de cuvintele-titlu și cele existente în definiții ori în citate și, neincluse în corpusul de bază dintr-un motiv sau altul. Un astfel de procedeu, pe lângă exemplificarea și diversificarea dicționarelor, sub aspect repertorial, ar constitui un beneficiu mai întâi chiar, în întreprinderea de realizare a acestora. Unele dintre glosele oferite de Ar. Densuşianu

au valoarea unui îndreptar în stabilirea sensului, dar mai ales a etimonului. Așa, de pildă, pentru *defruptesc* refl. „*mânc* [sic!] *de dulce* sau *de frupt* în zi de post”, în definiția autorului identificăm atât semantismul comun al celor două locuțiuni, prin urmare, relația lor sinonimică, cât și potențiala bază derivativă a fiecăruia denotativ în parte. Putând pune semnul egalității între *mânânc de dulce* = *mă dedulcesc* și *mânânc de frupt* = *mă defruptesc*, ne dăm seama că, în vederea derivării, aglutinarea prepoziției cu lexemul precedat devine inevitabilă. Prin urmare, cele două verbe se analizează prin (*a mânca*) *de dulce*, respectiv, (*a mânca*) *de frupt* + suf. *-i*, iar caracterul lor delocutiv este evident. DLR consideră verbele comentate derivate cu prefix *de-* + *dulce* și *de-* + *frupt*, soluție nefirească, improprie, în raport cu realitatea lingvistică. Un argument suplimentar pentru propunerea de mai sus îl constituie un caz chiar din inventarul GȚH. Este vorba de *întreochia* [d. vite] „a căpăta o boală la (între = în) ochi”, după explicația DA „li se fac un fel de oase *în ochi* [= *între ochi*] și viermi și atunci se zice că sunt întreochiate”. Verbul *întreochia* se analizează prin construcția prepozițională *între ochi*, aglutinată ca bază derivativă, și sufixul corespunzător, așa cum s-a întâmplat în cazurile anterior citate: *dedulci*, *defrupti*. Conversiunea unei construcții prepoziționale în bază derivativă, respectiv, *de coajă* din *a curăța de coajă* a fost semnalată, comentată și clarificată de Romulus Todoran (1998: 54). În viziunea acestuia, verbul primordial *decoji*, a fost asimilat abuziv derivatelor cu *des-*, prin hipercorectitudine, creându-se varianta *descoji*. Argumentele în favoarea acestei propuneri sunt preexistența sintagmei prepoziție + nume și semantismul „zero” al augmentului, căci între *caji* și *decoji* deosebirea sunt strict formale pentru un semantism comun: *a curăța coaja*, *a curăța de coajă*. În acest fel se conturează categoria delocutivelor, cristalizate ca formații verbale, având ca punct de plecare anumite locuțiuni al căror nucleu constă dintr-o construcție prepozițională convertibilă în bază derivativă.

5. Oportunitatea glosarelor dialectale, ca lucrări autonome, sau ca sursă pentru alcătuirea de dicționare, rămâne în afara oricărei discuții. Dar dacă subiectivismul unui autor de glosar reprezintă o constantă, cu urmări, mai mult sau mai puțin evidente (avem în vedere categoria unor vocabule excluse din repertoriul lucrării), obligația dicționarelor, a autorilor de dicționare, este de a perfectă profilul sursei primare prin simpla lectură integrală a acesteia.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

DA	Academia Română, <i>Dicționarul limbii române</i> , București, 1913–1948.
Damé, T.	Fr. Damé, <i>Încercare de terminologie poporană română</i> , București, 1898.
DLR	Academia Română, <i>Dicționarul limbii române</i> (DLR). Serie nouă, București, 1965 și urm.
DICȚ.	Cuvânt atestat în dicționare (contemporane).
Doine	<i>1000 doine, strigături și chiuituri</i> , culese de mai mulți învățători zeloși. Culegere de doine, strigături și chiuituri, ce se obicinuiesc la jocurile și petrecerile noastre populare, Brașov, 1891.

- Frâncu–Candrea, R. Teofil Frâncu și George Candrea, *Rotacismul la moși și istrieni*, București, 1886.
- GN, I–II I.-A. Candrea, Ov. Densusianu, Th. Sperantia, *Graiul nostru. Texte din toate părțile locuite de români*, [vol.] I, II, București, 1906–1907.
- GȚH *Glosar din Țara Hațegului*, de Ar. Densusianu, A–C, p. 85–94; C–D, p. 119–123; F–Z, p. 153–173, în „Revista critică-literară”, III, Iași, 1895.
- HEM B. Petriceicu Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae*. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor. Tomul I–III, București, Stabilimentul Grafic Socec și Teclu, Tomul I–II: 1887, Tomul III: 1893.
- Marian, *Nunta* S. Fl. Marian, *Nunta la români*. Studiu istorico-etnografic comparativ. Ediția Academiei Române, București, Tipografia Carol Göbl, 1892.
- Marian, *Ins.* S. Fl. Marian, *Insectele în limba, credințele și obiceiurile românilor*, 1903.
- Mărgărit, *Vocab.* Iulia Mărgărit, *Vocabularul graiurilor muntenesti actuale*, București, Editura Academiei Române, 2009.
- Reteganul, P. I–V Ioan Pop-Reteganul, *Povești ardelenesti*. Culese din gura poporului de... Partea I–IV, Brașov, Editura Librăriei Nicolae Ciurea, 1880.
- SDLR August Scriban, *Dicționarul limbii românești (etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme)*. Edițiunea întâia, Iași, 1939.
- Șez. „Șezătoarea”. Revistă pentru literatură și tradiții populare, Fălticeni. Anul I, 1892 ș. u.
- Todoran 1998 Romulus Todoran, *Contribuții la studiul limbii române*, ediție de Ion Mării și Nicolae Mocanu, Cluj-Napoca, Editura Clusium.

ON A DIALECTAL GLOSSARY “INVOLUNTARY” OCCURRENCES (II)

ABSTRACT

The author re-discusses the aspect of “involuntary” occurrence that had been previously dealt with in an article that was published in 2011, because it represents the same problem. This time, it is about words that were identified in *Glosar din Țara Hațegului* by Ar. Densusianu, but not in the corpus, but in the glosses made by the author. Due to the importance of these signaled elements, the author amplifies the discussion from 2011.

Institutul de Lingvistică
„Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București